

A XIX-a Conferință internațională – multidisciplinară
„Profesorul Dorin PAVEL – fondatorul hidroenergeticii românești”,
CLUJ NAPOCA, 2019

TEORIA INTELIGENȚELOR MULTIPLE – IMPLICAȚII EDUCAȚIONALE

Carmen BAL, Carmen-Ioana IUHOS, Ioana-Maria CÂMPEAN

THE THEORY OF MULTIPLE INTELLIGENCE - EDUCATIONAL IMPLICATIONS

An intelligence is a computational capacity (the ability to process a certain type of information) that is found in human biology and human psychology (H. Gardner, 2006). An intelligence involves the ability to solve or create problems that matter in a particular cultural context or in a community. The problem-solving ability allows the person to address a situation where a goal must be reached and the path best suited to achieving it must be located.

The theory of multiple intelligences is formulated in light of the biological origins of each problem-solving ability. Only those skills that are universal to the human species are considered.

Keywords: intelligence, knowledge, learning, intellectual profile
Cuvinte cheie: inteligența, cunoaștere, învățare, profil intelectual

1. Introducere

Având în vedere faptul că realitatea școlară actuală suferă de lipsă de siguranță (datorată schimbărilor dese din sistem), că se află, încă, în căutarea unei identități proprii se prefigurează o întrebare pertinentă: *Cum trebuie abordat procesul de predare-învățare-evaluare?* Una dintre soluții este oferită de teoria inteligențelor multiple, teorie formulată și explicitată de Howard Gardner.

Howard Gardner, profesor de științele cogniției și educației al Universității Harvard, propune structurarea materialului didactic pe baza teoriei inteligențelor multiple („*Frame of mind*”- 1983). Scopul cognitiv fundamental al educației școlare este acela de a ajuta elevii să înțeleagă lumea din jurul lor- lumea fizică, biologică, socială, lumea experiențelor personale. Disciplinele reprezintă de fapt efortul umanității de a învăța ce este adevărul, frumosul și binele și de a respinge falsul, urâtul și răul. La câteva mii de ani distanță de idealul grec de viață și formare a tinerilor, H. Gardner propune să readucă în educație ceea ce este adevărat, bun, frumos. Face acest lucru cu mijloacele pedagogiei moderne. Impactul teoriei inteligențelor multiple asupra educatorilor arată că practica își creează mijloacele de aplicare chiar dincolo de intențiile autorului.

Fiind relativ de puțină vreme cunoscută, această teorie și-a câștigat cu o foarte mare iuțeală adepți în toată lumea, deoarece aplicabilitatea ei la nivelul educațional are rezultate imediate. Pe de altă parte, faptul că inteligența umană nu mai este privită unitar, ci ca un set de capacități, talente sau aptitudini mentale a reprezentat o viziune alternativă iute îmbrățișată de publicul larg. Toți indivizii normali posedă anumite aptitudini, numite de psiholog „inteligente”, într-o oarecare măsură. Indivizii diferă prin proporția de aptitudini și prin natura îmbinării acestora. Această teorie este mai umană și mai veridică decât viziunile alternative asupra inteligenței și reflectă mult mai satisfăcător datele comportamentului „inteligent” al oamenilor. O astfel de teorie are importante implicații educaționale.

În vederea valorificării potențialului fiecărui copil, dascălul trebuie să cunoască tipurile de inteligență, să centreze educația pe o înțelegere aprofundată a disciplinelor școlare și a interacțiunii dintre ele, să utilizeze exemple concrete de organizare a predării și învățării pentru a optimiza organizarea minții și a gândirii. Se propune, așadar, abordarea unui demers educativ care include un mediu centrat pe învățare în care fiecare membru este valorizat.

2. Setul inteligențelor multiple

Teoria lui Howard Gardner despre multiplicitatea inteligenței a schimbat concepția asupra învățării și educației în ultimii ani. De la apariția teoriei inteligențelor multiple (TIM) și până astăzi, mii de profesori, părinți și cercetători din lumea întreagă au explorat implicațiile și aplicațiile acesteia. Această teorie s-a născut ca reacție la societatea și sistemul de învățământ promovat de aceasta, sistem impregnat de câteva prejudecăți. Aceste prejudecăți [1] ar fi: ● valorizarea cu

deosebire a abilităților lingvistice și logico-matematice; faptul că sunt considerați inteligenți doar elevii care au rezultate bune la literatură și matematică, iar ceilalți doar “talentați”; • testarea superficială a diferențelor psihologice dintre copii cu ajutorul unor teste de inteligență standard, care vizau, în exclusivitate, abilitățile lingvistice și logico-matematice; • viziunea unilaterală asupra intelectului, considerarea inteligenței drept o abilitate generală, dată de capacitatea de a rezolva probleme care implică abilități lingvistice și logico-matematice, pe care școala le valorifica și le valoriza cu deosebire.

Astfel, putem încerca o organizare logică a inteligențelor multiple din perspectiva abilităților și a tipului de învățare a elevului (tabelul 1) [2].

Tabel 1

Tipul de inteligență	Ce abilități are elevul ?	Ce preferă elevul ?	Cum învață elevul ?
<i>Inteligența lingvistică/verbală</i>	Sensibilitate la limbaj, exprimare verbală, compunere, povestire	Cuvintele, să citească, să vorbească, să povestească, să scrie, să asculte	Spunând, auzind, văzând cuvinte
<i>Inteligența logico-matematică</i>	Operare cu concepte matematice, realizare de raționamente logice, rezolvare de probleme, gândire abstractă	Numerele, formulele, structurile, raționamentele	Făcând conexiuni, folosind gândirea critică, metodiv, calculând, experimentând
<i>Inteligența muzicală/ritmică</i>	Producere de sunete, reacții la ritmuri, sunete, melodii, fluierat, fredonat, cântat	Sunetele, ritmurile, melodiile, vocile, cântecele, muzica	Asociind ritmuri, sunete și melodii, cu ajutorul muzicii
<i>Inteligența vizual-spațială</i>	Observarea de detalii vizuale, orientarea în spațiu, crearea de modele, imaginație, desen, proiectare	Imaginile, culorile, să deseneze, să modeleze, să proiecteze	Vizualizând, văzând și observând reprezentări grafice, folosind « ochiul minții » din imagini
<i>Inteligența naturalistă</i>	Observarea fină a detaliilor senzoriale, observare a relațiilor, a mediului înconjurător, realizare de clasificări	Natura, fenomenele naturale, animalele, plantele, să stea în aer liber, să se plimbe, grădinăritul	Observând elementele mediului înconjurător, utilizând informații senzoriale, culegând date, comparând date
<i>Inteligența corporal-chinestezică</i>	Exprimare de idei și sentimente prin mișcări, coordonarea mișcărilor, gesticulare, dans alergare	Să se miște, să gesticuleze, să danseze, să atingă	Mișcându-se, prin activități practice, manevrând, participând, implicându-se direct

<i>Inteligența intrapersonală</i>	Introspecție, înțelegere de sine, analizarea și exprimarea sentimentelor și gândurilor proprii, autoevaluare	Reflexia personală, etica, morala	Prin sarcini individualizate, prin muncă independentă
<i>Inteligența interpersonală</i>	Comunicarea verbală și nonverbală, negociere/mediere, înțelegere a celuilalt	Relații sociale, interacțiune, colaborare, empatia față de alții	Comunicând cu alții, relaționându-se cu alții, observându-i pe alții, în grup, prin activități independente

Gardner susține faptul că aceste inteligențe sunt independente unele de altele. Cercetările făcute asupra leziunilor creierului demonstrează că unele facultăți specifice se pot pierde, în timp ce altele sunt păstrate. Această independență este în contrast marcant cu măsurătorile tradiționale ale coeficientului de inteligență. Psihologul propune „să considerăm indivizii ca pe o colecție de aptitudini”, deoarece diversitatea capacității omenești este creată prin diferențele dintre aceste profiluri.

3. Concluzii ale teoriei lui Gardner

Teoria inteligențelor multiple conduce la trei concluzii: 1. Noi toți dispunem de întreaga gamă de inteligențe. Aceasta ne face să fim ființe omenești din punct de vedere cognitiv. 2. Nu există doi indivizi (nici măcar gemenii) cu același profil intelectual. Chiar dacă materialul genetic este identic, ei au experiențe diferite. 3. Dacă cineva are o inteligență puternică, nu înseamnă că acționează neapărat inteligent.

Toți suntem diferiți datorită combinațiilor noastre diferite de inteligență. Dacă recunoaștem aceasta, vom avea șansa de a face față mai bine provocărilor la care suntem supuși de-a lungul vieții. Dacă putem mobiliza întregul spectru de aptitudini umane, vom reuși să ne simțim mai bine în propria piele, să fim mai angajați și mai integrați în comunitate, vom putea să contribuim la mărirea probabilității de supraviețuire pe această planetă și poate chiar să contribuim la evoluția noastră ca specie umană.

4. Implicații educaționale

Din diferitele teme educaționale din lumea TIM, H. Gardner distinge trei astfel de teme care merită să fie luate în considerare: individualizarea predării și a învățării, necesitatea unor scopuri

educaționale articulate și avantajele unor reprezentări multiple ale conceptelor cheie [3].

■ *Educația centrată pe individ.* De-a lungul istoriei, majoritatea școlilor au fost uniforme: elevii erau învățați aceleași lucruri, în același mod și erau evaluați în aceeași manieră. Această manieră era considerată ca fiind corectă, deoarece toată lumea era tratată în mod egal. Totuși această modalitate îi privilegia pe cei care posedau inteligențe lingvistice și logico-matematice puternice, în timp ce pentru ceilalți elevi, care posedau profiluri intelectuale întrucâtva diferite, școala devenea dificilă.

O educație centrată pe individ este o educație care face diferențe extrem de serioase între indivizi. Dascălul are menirea de a învăța cât mai multe lucruri despre elevii săi, despre capacitățile lor de învățare, despre tendințele fiecăruia. Informația asimilată trebuie utilizată în mod individual pentru a modela o educație optimă pentru fiecare copil. Sarcina educatorului este aceea de a obține cât mai multe informații despre fiecare elev și de a le comunica tuturor factorilor implicați în educație: părinți, alte cadre didactice. Când un copil întâmpină dificultăți în învățare, este important să se înțeleagă cât mai exact posibil care sunt modurile lui cognitive.

Pentru a reuși să se realizeze o punte eficientă de legătură între curriculum și elev ar trebui găsite cursuri opționale care să se potrivească profilului intelectual al fiecărui elev. Într-adevăr există un curriculum obligatoriu, în care școlarul este obligat să studieze matematica sau istoria, dar nu este nici un imperativ care să susțină că aceste discipline trebuie învățate într-o anumită manieră.

Un alt aspect deosebit de important este reprezentat de educația non-formală, non-vocațională, prezentă în comunitate, care ar putea să-l atragă pe copilul cu un anumit profil intelectual.

Ceea ce va aduce educația individualizată în atenția publicului sunt programele puternice de computer. Probabil că în viitor profesorul, asistat de calculator, va reuși să aibă la îndemână mai multe moduri prin care să transmită informația de asimilat.

■ *Prioritatea obiectivelor educaționale.* Fiecare educator în parte trebuie să își stabilească cu precizie care îi sunt obiectivele educaționale. Este cu adevărat dificil de realizat acest lucru, atâta vreme cât vrem să ne desprindem de general și când obiectivele noastre sunt legate de priorități. Din multitudinea de obiective existente - gândire critică, gândire creativă, orientarea spre servicii, stăpânirea tehnologiei etc.- trebuie

alese doar acelea care nu răspund la întrebările: „Ce nu este o prioritate?”, „Ce nu încercați să realizați?” [4]

■ *Reprezentări multiple ale conceptelor cheie.* Obiectivul educațional cel mai agreat de psihologul american face referiri la capacitatea elevilor de a prezenta o înțelegere autentică într-un număr de discipline cheie. Altfel spus, un elev poate să gândească și să critice un experiment științific, să analizeze un eveniment istoric, să abordeze o operă de artă și să-i evidențieze forța și modurile de acțiune.

Aici ideea inteligențelor multiple este benefică, deoarece materialul de învățat este expus în diferite moduri, într-o varietate de forme și contexte. Și cel mai bun mod de a se realiza acestea este să se recurgă la toate inteligențele care sunt relevante pentru acel subiect, în cât de multe moduri posibile.

Abordând subiectele în cât mai multe moduri posibile, dascălul se asigură că acestea vor ajunge la cât mai mulți elevi. Unii vor învăța utilizând căi lingvistice, alții se vor axa pe logică, alții vor aborda o altă manieră. În altă ordine de idei, această abordare multiplă arată elevilor ce înseamnă să fii un expert disciplinar, adică o persoană care reușește să se gândească la teme lui într-o mulțime de moduri. Prin aceste multiple abordări se activează diferite fascicule din rețeaua neurală, ceea ce conduce la o reprezentare mentală solidă și de durată a subiectului respectiv.

BIBLIOGRAFIE

[1] Gardner, H., *Frame of mind: The theory of multiple intelligences*, New York: Basic Books, 1983.

[2] Bocoș, M., *Instruire interactivă. Repere pentru reflexie și acțiune*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2003.

[3] Gardner, H., *Inteligențe multiple. Noi orizonturi*, Editura Sigma, București, 2006.

[4] Gardner, H., *Mintea disciplinată*, Editura Sigma, București, 2000.

Prof. Dr. Ing. Carmen BAL Universitatea Tehnică din Cluj Napoca,
Departamentul de Specialitate cu Profil Psihopedagogic, carmen58@gmail.com

Dr. ing. Iuhos Carmen Ioana

S.A. Someș Cluj Napoca, bic_tkd@gmail.com.

Dr. Ioana Maria CÂMPEAN

prof. Liceul Teoretic Nicolae Bălcescu Cluj Napoca.

ioanamariacampean@gmail.com